

"...

I. Dava dilekçesi şöyledir :

"Mevzuu : C.H.P. Cumhuriyet Senatosu Grubu Başkanvekili Fikret Gündoğan ve Başkanlık Divanındaki C.H.P. li üyelerin imzaları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına verilen önerenin Danışma Kurulu kararı olarak umumi heyete götürülmesi ve umumi heyette Anayasa ve içtüzüğe aykırı olarak ve oy çoğunluğunu kötüye kullanarak Başkanlık Divanının ve Cumhuriyet Senatosu Başkanının süresinin sona erdirilmesine karar alınması ve bu yanlış karara dayanılarak Cumhuriyet Senatosu Başkanının süresi ve vazifesi hukuken devam ederken yeni bir Başkan seçilmesi ve divanın yeniden teşkil edilmesi işleminin iptali talebinden ibarettir.

VAKIALAR

A- 1-5 Haziran 1977 tarihinde yapılan Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri sonunda siyasî partilerin Cumhuriyet Senatosundaki üyelerinin miktarında değişmeler olmuştur. C.H.P. Grup Başkanvekili ve divandaki C.H.P. li üyeler bu seçimler neticesinde vaki değişikliğin Başkanlık Divanındaki temsil oranını da etkileyeceğini ileri sürerek bu oranın düzeltilmesini isteyen bir önergeyi Cumhuriyet Senatosu Başkanına vererek danışma kurulunun toplanmasını ve A.P. nin Başkanlık divanında kuvveti oranından fazla üye ile C.H.P. nin ise kuvveti oranından eksik üye ile temsil edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Bu temsil oranı bozukluğunun Anayasa'nın ve içtüzüğün maddelerine aykırı düştüğünü belirtmişlerdir. Bu nedenlerle de Anayasa'nın 84., 85. ve içtüzüğün 3., 4., 5., 8. ve 13. maddeleri hükümleri gereğince Başkanlık Divanının ve Komisyonların Önergeye ekli çizelgeye göre yeniden teşkil olunmasını istemişlerdir.

2. Cumhuriyet Senatosu Başkanı zikri geçen önergeyi danışma kuruluna getirmiş ve görüşme mevzuu yapmıştır.

3. Danışma Kurulunda A.P. li üyelerle, Cumhurbaşkanıınca seçilen üyeler grubu bu önergeye karşı çıkmışlar ve 9 saat devam eden müzakere sonunda: Danışma Kurulunca üyeliklerin taksimine ve bir dağıtım cetveli tanzimine karar verilememiştir. Kısaca uygun ve kâmil bir danışma kurulu kararı alınmamıştır. Ancak bu önergenin Anayasa'nın ve İçtüzüğün anlayış farklarını ortaya koyduğu belirtilerek genel kurulun bu mevzudaki görüşünün alınmasından sonra çizelgenin tanzimi önerilmiş ve Cumhuriyet Senatosu Genel Kuruluna önerenin müzakeresi teklifi kararlaştırılmıştır.

13 Haziran 1977 tarih ve 4 sayılı Danışma Kurulu karar ile C.H.P. li üyelerin verdikleri önerge zabıtlardadır. (zabıtlar da eklidir.)

4. 14 Haziran 1977 tarihli C. Senatosunun birleşiminde başkan oturumu açtıktan sonra danışma kurulu kararının okunacağını ve bu karar da C.H.P. li Üyelerin teklif ettikleri önergenin müzakeresinin yapılacağını bildirmiş ve genel kurula o yolda takdim etmiştir. Ayrıca bu önergenin bir danışma kurulu kararı olmadığını yani dağıtım cetveli ve üyeliklerin hangi gruplara verileceğini belli etmediğini bu nedenlerle görüşmenin danışma kurulu kararı olarak yapılmayacağını ancak geniş müzakere açılarak bu müzakerenin sonunda belirecek duruma göre işlem yapılacağını beyan etmiştir.

Esas Sayısı:1977/88

Karar Sayısı:1977/120

5. A.P. Grup Başkanvekili Ömer Ucuzal bir Önerge vererek danışma kurulundan gelen teklifin içtüzüğün 8. maddesinin B bendine göre değil geniş müzakereyi kapsayan ve bütün üyelerin görüşlerini bildirmelerine imkân veren normal müzakere yoluyla görüşmelerin devamını teklif etmiştir.

6. Başkanın, müzakerenin geniş kapsamlı yapılacağı yolundaki beyanı üzerine adı geçen önerge geri alınmıştır ve gruplar adına görüşmeler için üyelere söz verilmiştir, (önerge zabıtlarda vardır.)

7. Gruplar adına 8 nci madde dışında yapılan konuşmalar bitince, Başkan diğer üyelerin görüşmesine imkân verememiş ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ile A.P. den gayri diğer grupların buldukları yerlerden müdahaleleri ile görüşmelerin İçtüzüğün 8. maddesi B bendi hudutları içinde kalmak mecburiyetinde bırakılarak görüşmeler bitirilmiştir.

8. Kısaca C.H.P. li üyelerin verdiği önerge danışma kurulu kararı olarak oylanmıştır. Bu suretle de tüzüğün hükümleri ihlâl edilmiştir.

Aslında Cumhuriyet Senatosu Başkanı verilen Önergeyi kabul etmemeli idi. Danışma Kuruluna getirilmemeli idi. Getirmesi Anayasa'ya ve içtüzüğe aykırıdır. (Süresi bitmeyen başkan ve divan için önerge kabul edilmemeli idi. Fakat bir defa danışma kurulu toplanınca başkan divandaki oy çoğunluğu karşısında mukavemet edememiş ve divandaki oy çoğunluğu genel kurula kadar akıntıyı devam ettirmiştir.

9. Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda ise daha değişik bir taktik güdülmüş ve mesele bu günkü çelişik ve karışık haline getirilmiştir.

10. C. Senatosundaki müzakerelerin sonunda oylama usulsüzlüğü üzerinde durulmuş 1 Kasım 1977 tarihine kadar başkanın ve divanın göreve devam edeceğinden bu süreyi kısaltan bir işlemin yapılamayacağı iddia edilmiş, yukarıda bahsedilen önergenin oya arz edilemeyeceği belirtilmiştir.

A.P. nin ve Cumhurbaşkanlığınca seçilen üyeler grubunun bu itiraz ve ikazına rağmen önergenin oylanması yapılarak önerge kabul edilmiştir.

11. Oylamadan sonra başkan; oylama ile beliren duruma ve fiili hale göre kendisinin ve divanın vazifesinin bitirildiğini beyan ederek ve sonraki toplantı gününü tesbit ederek birleşimi kapatmıştır.

12. 13/6/1977 günlü danışma kurulunda dağıtım cetveli yapılmamıştır. 14/6/1977 gününden sonra ise danışma kurulu hiç toplanamamış olduğundan, ortada danışma kurulunca düzenlenmiş bir dağıtım cetveli bulunmadan Başkan ve başkanlık divanı seçimleri yapılmıştır.

Şu hale göre C. Senatosunda 14/6/1977 günü yapılan oylamadan sonra fiili dorum meydana gelmiş ve A.P. lilerin bulunmadığı ve oylamalara katılmadığı oturumlarda başkan ve divan seçimleri yapılmıştır.

13. Başkanın durumuna gelince; 14/6/1977 günlü birleşimde C. Senatosu Başkanı, başkanın ve divanın ıskatının genel kurulda kabulünden sonra "kabul buyurulmuş olan bu önerge ile bu andan itibaren başkanlık divanının ben de dahil olmak üzere başkanlığın görevi

Esas Sayısı:1977/88

Karar Sayısı:1977/120

bitmiş bulunmaktadır" diye beyanda bulunmuş, A.P. dışındaki diğer üyelerin oyları ile fiilen başkanın ve divanın iskat edilmiş olduğunu tescil etmiştir.

14. Cumhuriyet Senatosu Başkanının 5 Haziran 1977 seçimleri ile ilgisi yoktur. C. Senatosu Başkan 1973 seçimlerinde İstanbul'dan seçilmiş ve 1979 senesine kadar C. Senatosu üyeliği devam edecektir. Başkan ve bugünkü divan 1975 Kasımında iki yıl için seçilmiştir.

15. C. Senatosunda bu yanlış tatbikat neticesi C. Senatosu Başkanı fiilen başkanlıktan ayrılma mecburiyetinde bırakılmış ve yapılan usulsüz seçim ile Kars üyesi Sırrı Atalay başkanlığı almıştır.

B- ÖNERGE SAHİPLERİNİN DAYANDIĞI MESNETLER:

Anayasa'nın 84. maddesinin birinci fıkrası, 85. maddenin birinci ve ikinci fıkraları ile içtüzüğün 3, 4, 5, 8 ve 13. maddeleri,

C.H.P. Grup Başkanvekili ve arkadaşları 5/6/1977 tarihinde yapılan Milletvekilleri genel ve Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri neticesinde Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda meydana gelen siyasî parti gruplarının üye adedindeki değişikliği sebep ittihaz ederek Anayasa'nın 84. maddesinin birinci fıkrasındaki temsil oranlarının yemden tesbit edilmesi lazım geldiğini ve bu sebeple de Cumhuriyet Senatosu Başkanının ve Başkanlık Divanındaki diğer üyelerin görevlerinin sona erdiği iddia etmişler ve bu durumun Genel Kurulda karara bağlanmasını istemişlerdir. Bu iddialarını ısbat sadedinde gerek danışma kurulu müzakerelerinde ve gerek Cumhuriyet Senatosunda cereyan eden müzakerelerde; seçimlerden sonra Millet Meclisinde Başkan ve Başkanlık Divanının yenilediği gibi Cumhuriyet Senatosunda da yenilenmesi lazım geldiği, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 3. maddesinin Başkanlık Divanını bir kül olarak mütalaa ettiği, Anayasa'nın 84. maddesinin birinci fıkrasına göre siyasî parti gruplarının Başkanlık Divanında kuvvetleri oranından ne fazla ve ne de eksik bir oranla temsil edilemeyeceği öngörüldüğüne göre Başkanlık Divanının bütün üyelerinin yemden tesbit edilecek oranlara göre yenilenmesi gerektiği ileri sürülmüştür.

C- BİZİM DAYANDIĞIMIZ HUKUKÎ MESNETLER :

Anayasa'nın 67, 69, 70, 72, 73, 83, 84, 85. ve Cumhuriyet Senatosu içtüzüğü'nün 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. maddeleri, Anayasa Mahkemesi 1973/43 Esas, 1973/39 karar sayılı kararı.

14/6/1977 TARİHİNDE CUMHURİYET SENATOSU GENEL KURULUNDA ALINAN KARARIN T.C. ANAYASASI VE CUMHURİYET SENATOSU İÇTÜZÜĞÜ MUVACEHESİNDEKİ DURUMU:

Peşinen arz etmek gerekir ki Anayasa'nın 84. maddesine göre Başkanlık Divanına siyasî parti gruplarının kuvvetleri oranında katılması gerektiği fikri başka, Başkan dahil bütün Divan üyelerinin süreleri dolmadan görevlerinin sona ermesi fikri başkadır.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanında siyasî partilerin temsil oranında vuku bulan önemli değişikliği düzeltmek bir Anayasa ve içtüzük gereğidir ve buna kimsenin de itirazı yoktur.

Esas Sayısı:1977/88

Karar Sayısı:1977/120

Önerge sahiplerinin diğeri bir iddiasına göre seçimler yapıldığı zaman başkanlar müddetlerini doldurmayabilir. Binaenaleyh 84. maddeye göre 2 yıl için seçilen başkanın bu iki yılı kat'iyet ifade etmez, başkanın iki yıl dolmadan da seçime tâbi tutulması mümkündür. Bu fikre katılmak mümkün değildir. Anayasa'mız, Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosunu bir çok maddeleri ile ayRI mütalâa etmiştir :

1- Cumhuriyet Senatosu erken seçim kararı alamaz. Millet Meclisi 4 yılda bir yenilenir. (Anayasa Madde 69)

2- Millet Meclisinin tamamı seçimle geldiği halde Cumhuriyet Senatosu bünyesinde seçimle gelmeyen üyeler vardır. (Anayasa Madde 67,70)

3- Milletvekilinden farklı olarak Senatörler için 40 yaş ve yüksek tahsil mecburiyeti vardır. (Anayasa Madde 72)

4- Cumhuriyet Senatosu üyeliğinin süresi 6 yıldır ve her iki yılda bir genel oyla seçilenlerle Cumhurbaşkanınca seçilenlerin 1/3'ü yenilenir. (Anayasa Madde 73)

5- Cumhuriyet Senatosunda daimilik vardır. Bir seçimle Cumhuriyet Senatosunun tamamı seçime tabi tutulamaz. Sadece 1/3 üyesi 2 serede bir yenilenir.

6- Daimilik olan bu Anayasa kuruluşunun Başkanında ve divanında da bu daimilik olması lâzımdır.

7- Üyelerinde değişiklik olduğu miktar kadar ve zaruret görülen hal kadar değişiklik olur.

Kısaca zaruretlar miktarlarınca tahdit edilir. Mecelle kaidesi gibi bu olayda da değişiklik gerektiği kadar yapılmalı idi.

8- Daimilik prensibi tecezzi kabul etmez, Bu daimilik divanda da aranılacaktır.

Binanenaleyh Millet Meclisi Başkanının yenilenmesi Cumhuriyet Senatosu Başkanının yenilenmesi için emsal alınamaz. Millet Meclisi yenilme kararı aldığı için Millet Meclisi Başkanı iki yıllık süresini doldurmamış olabilir, iki yıllık süreyi de, erken seçim kararı verilmesini de Anayasa maddeleri tesbit etmektedir.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı seçime girmiş ve yeniden seçilmiş olsaydı Başkanlık seçimini yeniden katılmaya mecburdu. Cumhuriyet Senatosu Başkanı 1/3 yenileme seçimine katılmamış olduğuna göre Başkanlığı C. Senatosunun devamlılığı gereği olarak 1 Kasım 1977 tarihine kadar devam etmektedir. Bu süre bir kararla kısaltılamaz. Kısaltılmasına karar verilirse bu karar Anayasa'nın 84. maddesine aykırı düşer.

Diğeri taraftan içtüzüğün 3. maddesi iddia edildiği gibi Başkanlık Divanım bir kül olarak mütalâa etmemiş, sadece Başkanlık Divanının hangi görev sahiplerinden müteşekkil olduğunu göstermiştir. Bir kül olarak o kadar mütalâa etmemiştir ki; İçtüzüğün 4. maddesi Başkanlık Divanının Anayasa'nın 84. maddesine göre kurulacağını emretmekle böyle bir iddiayı külliyen yok etmiştir. Zira Anayasa'nın 84. maddesinin birinci fıkrası; (Meclislerin Başkanlık Divanları o Meclisteki siyasi parti gruplarının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur) demekle Anayasa'nın 84. maddesindeki Başkanı ve diğeri divan üyelerini

Esas Sayısı:1977/88
Karar Sayısı:1977/120

birbirinden ayırarak başkana nasıl bir özel önem atfettiğine işaret etmiştir. Cumhuriyet Senatosu içtüzüğünün 4. maddesi de Divanın kuruluşunu Anayasa'nın 84. maddesine hasretmek, başkan seçimi ile Divanın diğer üyelerinin seçimini bir oturum aralayarak, Anayasa'nın Başkan seçiminde aradığı 1, 2 nci oylamalarda üçte iki ekseriyeti aramadan salt çoğunlukla ve gene Başkan seçiminden ayırarak bir yıllık müddete bağlamak suretiyle Anayasa'nın ruhuna tamamen bağlı kalmıştır.

Zabıtlarda görüleceği gibi C. H. P. sözcüleri izahlarını içtüzüğün 3. maddesinden Anayasaya gitmek suretiyle yapmışlardır ki hatalı bir başlangıç olduğu için kendilerini hatalı neticeye götürmüştür. Halbuki Anayasadan içtüzüğe doğru bağlantı kurmaya mecburuz.

Anayasa'nın 84. maddesine tekrar döndüğümüzde; meselemizle ilgili yönlerini şöylece tesbit edebiliriz :

- a) Siyasi Parti Gruplarının Başkanlık Divanına kuvvetleri ölçüsünde iştiraki sağlanacak,
- b) Başkanlar üye tamsayısının ilk iki oylamada üçde iki, seçilemezse üçüncü oylamada salt çoğunlukla, gizli oyla ve iki yıl için seçilecek,
- c) Meclis Başkanlıkları için Meclisteki siyasî parti grupları aday gösteremeyecek,
- d) Başkan oy kullanamayacak,

Mademki Anayasa'nın 84. maddesi sarahaten meclisteki siyasî parti gruplarının Başkanlık Divanına kuvvetleri ölçüsünde katılmalarını emretmiştir. Bu hükme riayet zaruridir. Buna itiraz yoktur. İtirazımız tatbikatadır. Başkan dışında kalan başkanlık divanı üyeleri İçtüzüğün 8. maddesinde tesbit edilmiş olan esaslar dahilinde Gruplarda aday yoklaması yapıldıktan sonra bu adaylar grupların kontenjanı olarak Başkanlık divanına seçilirler. Başka bir ifade ile siyasî parti grupları Başkan aday gösteremeyeceklerine göre Başkan hiç bir parti grubunun aday ve malı değildir. Siyasî parti gruplarının kuvvet oranlarının dışında ve üstünde mütalâa edilmiş, diğer Başkanlık divanı üyeleri kuvvet oranına ve parti kontenjanına bırakılmıştır. Anayasa'da Başkanlık için siyasî parti gruplarının aday göstermelerinin yasaklanmış olması siyasî parti gruplarına dahil olmayan bir üyenin de Başkan aday olabileceği ve Başkanlığa seçilebileceği demektir. Diğer taraftan İçtüzüğün sekizinci maddesinin ikinci fıkrasında Başkan için 19 puan gösterilmesi ile üçüncü fıkrasında başkan diğer başkanlık divanı üyeleri gibi mütalâa etmesi Anayasa'nın 84. maddesinin metnine ve ruhuna aykırıdır. Tüzüğün isdar edildiği tarihte bu husus ileri sürülmüş ise de, Anayasa Mahkemesine müracaat müddeti Adalet Partisi tarafından geçirilmiş olduğu için bu madde tüzükte böylece kalmıştır. Danışma kurulunda her yıl bu hususta bütün gruplar bir centilmen anlaşması ile hareket ettikleri için bu madde şimdiye kadar idare edilegelmiştir. 1975 yılı Başkan seçiminden önceleri bu centilmen anlaşmasına gidilemediği için Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunda müstakillerden de aday gösterilmiş ve turlar o yolda devam etmiştir. Aday gösterilen müstakil bir üye pekâlâ Başkan seçilebilirdi ve İçtüzüğün tesbit ettiği Başkan için 19 puanı da bulunmazdı. O zaman İçtüzüğe uygun düşmedi diye Anayasa'nın 84. maddesinin verdiği hak o üyenin elinden alınabilir mi idi. Tabii ki alınamazdı.

Başkanı diğer Başkanlık Divanı üyelerinden ayrı mütalâa etme gereğini yukarıdan beri böylece arz ve izah ettikten sonra Başkanlık Divanındaki siyasî parti kontenjanlarından gelen ve siyasî parti grupları kuvvet oranına dahil olan diğer başkanlık divanı üyeleri için ehemmiyetli ölçüde değişikliği iddia edilen duruma bir göz atalım :

Esas Sayısı:1977/88
Karar Sayısı:1977/120

Seçimlerden önce Adalet Partisinin 77 üye ile 41, 84 (buradaki 0,84 tama iblağ edilince 42) puanı vardı. Bununla Başkanlık Divanında (Başkan için 19, Başkanvekili için 10, bir İdare Âmiri için 7, bir kâtip üye için 5 puan olmak üzere). 41 puanla yani hakkından bir puan eksik olarak temsil edilmekte idi.

Cumhuriyet Halk Partisi ise 62 üye ile 33, 69 (burada 0,69 tama iblağ edilince 34 olur) puanı vardı. Bununla Başkanlık Divanında (iki Başkanvekili için 20, bir idare Âmiri için 7, iki Kâtip üyelik için 10 puan olmak üzere) 37 puanla yani hakkında üç puan fazla olarak temsil edilmekte idi.

5/6/1977 üçte bir yenileme seçimleri sonunda Adalet Partisi 64 üye ile 34,78 (buradaki 0.78 tama iblağ edilince 35 olur) puanla temsil edilecektir. Adalet Partisinin bir kâtip üyesi seçilemediği için seçimden sonraki Divanda fiilen 36 puanla temsil edilmektedir ki yukarıda verilen temsil ölçülerine göre Adalet Partisinin Divanda haksız bir durumu ve iktisabı olduğu ileri sürülemez. C.H.P. ise seçimden sonra 42,39 puana yükselmiştir. (burada 0,39 puan yarıdan az olduğu için tama iblağ edilemez) Şu halde seçimden sonra Başkanlık Divanında boşalmış olan ve 5 puan mukabili bulunan Kâtip üyelik C.H.P. ye verildiği takdirde fiilen işgal ettiği 37 puana 5 puan ilâve ile hakkı olan 42 puanı doldurmuş olacaktır.

Görülüyor ki tesadüf, Başkanlık Divanında hiç bir zorlama yapmadan gerekli revizyonu kendiliğinden yapmıştır. Şayet seçim sonrasında daha büyük değişiklik gerekse idi o zaman bile Başkanın dışındaki temsil oranına dahil Başkanlık Divanı üyeleri bile birer yıl için seçilmiş olduklarından ancak mensup oldukları siyasî partiler kendilerinin rızasını almak suretiyle bir anlaşma ve düzeltme zemini hazırlıyabilirlerdi. Aksi takdirde rızası olmayan üyeyi partiden ihraç etmek suretiyle içtüzüğün 5. maddesini işletebilirlerdi. Bu işlem yapılmadıkça kuvvet oranlarının düzeltilebilmesi 1 Kasım 1977 tarihine kalırdı. Aksi halde ölüm, istifa ve üyelerin parti değiştirmesi gibi sebeplerle her ay veya her gün dağıtım cetvelinin düzenlenmesi veya seçim gerekirdi. Şu hale göre 14/6/1977 tarihinde alınan karar Anayasa ve İçtüzükte bulunmayan bir nev'i ıskat müessesesini getirmiştir.

Yukarıda arz ve izah olunan 5 - 6 puanlık bir değişiklik mesnet ve bahane ittihaz edilerek Cumhuriyet Senatosunun Başkanının ve Başkanlık Divanının tümünün değiştirilmesini istemek mümkün değildir. 16 yıllık teamüle göre mümkün değildir. Anayasa'nın 84. maddesine göre mümkün değildir, içtüzüğün 4. maddesine göre mümkün değildir.

1966 yılında Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimleri yapılmış, bunun neticesinde sadece Divanda boşalan yerler doldurulmuş, gerek Cumhuriyet Senatosunun Başkanı ve gerek diğer Divan üyelerinin yemden seçimi gibi bir yola gidilmemiştir. 1968 yılı üçte bir yenileme seçimlerinde Cumhuriyet Senatosunun o günkü Başkanı da seçime gittiği için Başkanlık seçimi haklı olarak yeniden yapılmış, ama Başkanlık Divanı üyeleri ve Komisyon seçimlerinde o yılın toplantı yılı başı olan Kasım'a kadar herhangi bir değişiklik meydana getirilmemiştir. Şimdi, Başkanlık Divanının ve komisyonların tümünü değiştirelim iddiasını ileri sürerken Anayasa'da yerini göstermek lâzımdır, içtüzükte yerini göstermek lâzım ve 16 yıllık tatbikatta buna bir benzer tatbikat göstermek lâzım. Böyle bir madde ve böyle bir tatbikat yoktur ve yok olduğu için de gösterilemez.

Anayasa'nın 83. maddesi "Türkiye Büyük Millet Meclisi, her yıl Kasım ayının ilk günü kendiliğinden toplanır." İçtüzüğün birinci maddesi de "Cumhuriyet Senatosu, her yıl Kasım ayının ilk günü davetsiz toplanır" hükümleri ile toplantı yılının başlangıcı olarak 1 Kasım tarihini kabul etmiştir. Ayrıca İçtüzüğün 1 inci maddesinin ikinci fıkrası toplantı yılını:

Esas Sayısı:1977/88

Karar Sayısı:1977/120

(Toplantı, Kasım ayının başından Ekim ayı sonuna kadar devam eden bir yıllık çalışma süresidir) demek suretiyle toplantı yılının tarifini yapmıştır. Anayasamızın 84. maddesinin Başkan için gösterdiği 2 yıllık süre ile İçtüzüğün 4 üncü maddesinin Başkanlık Divanı üyeleri için gösterdiği bir yıllık süre, toplantı yolları manasına gelmektedir. Ve binnetice oran değişikliklerinin aranmasını her ay veya her gün değil ancak bu tarihte dikkate alınması gereğini ortaya koymaktadır.

İçtüzüğün 3. maddesi Başkanlık Divanının hangi görev yerlerinden teşekkül edeceğini göstermiştir dedik. Başkanlık Divanının görev yerlerini göstermesi, Başkanlık Divanının bir kül olduğunu ifade etmez. Zira Anayasa'nın 84. maddesi Başkanı Başkanlık Divanı üyelerinden bir çok noktalarda ayrı mütalâa etmiştir. Şöyle ki:

1- Başkanlık süresini iki yıl için tesbit ve tayin etmiştir.

2- Başkan oy kullanamaz demiştir. Bununla Başkanı tarafsız tutmak istemiştir. Halbuki iptalini istediğimiz karar Başkanı bir partiye mal etme sonucunu doğurmuştur.

3- Başkan siyasi parti gruplarınca aday gösterilemez demiştir.

Anayasa'nın 85. maddesi de (Meclisler kendi kolluk işlerini Başkanları eliyle düzenler ve yürütürler) demekle başkan ayrı mütalâa etmiştir.

Ayrıca İçtüzüğün 6, 7, 9, 10, 11, 12 nci maddelerini ifade ettiği manalar da Başkanlık Divanının bir kül olarak mütalâa edilemeyeceğinin merkezindedir. Kaldı ki, Başkan tek kişidir ve bölünmezdir. Üzerinde grupların kuvvet oranını aramak mümkün değildir. Diğer taraftan da Anayasamız Başkanın oy kullanmasına müsaade etmemiştir. Bu sebeple Başkanın Meclis üzerinde tarafsızlığını kabul etmiştir... Başkan tarafsızlardan da üye başkan seçilebileceğine göre bir tarafsız üye başkan seçildiği takdirde ne orandan ne de puandan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Yahut da 13/6/1977 tarihinde Başkan Tekin Arıburun partisinden istifa etmiş olsa idi gene başkan için orandan bahsedilmeyecekti ve yeniden seçime tabi olduğu ileri sürülecekti.

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 180. maddesi İçtüzük tadillerinin hangi usulle yapılacağını tesbit etmiştir. Bu tesbite uymayan tadillerin hüküm ifade etmeyeceği açıktır.

Halbuki C. Senatosu İçtüzüğünün 8. maddesi Başkan ve divan üyeleri seçimi için C. Senatosu Başkanının toplantı yılı bitmesinden önceki bir hafta içinde danışma kurulunu toplantıya çağırmasını ve bu toplantıda oranlar, puan cetvelini ve dağıtım cetvelini düzenlemesini emretmiştir. Danışma kurulu 1 Kasım'dan önceki hafta içinde toplanabilir, ve yukarıda sayılan işleri yapar. Bu işler için toplantı zamanı münhasıran 1 Kasım'dan önceki haftayı tesbit etmiştir. Başka zaman bu işler için toplanamaz.

Halbuki C.H.P. li üyeler tarafından C. Senatosu Başkanlığına verilen önerge ile 8. maddeye muhalif olarak danışma kurulu toplantısı temin edilmiş bulunmaktadır. Genel Kurulda da usulsüz olan toplantının sevk ettiği bir tahrir (Danışma Kurulu kararı değil) görüşülmüş ve buna göre seçim yapılmıştır, İçtüzüğe aykırı olan cihet de burasıdır

Toplandıklarına göre 8. maddeyi fiilen tadil etmiş oldular. Bu cihet de 180. maddeye aykırıdır.

Esas Sayısı:1977/88
Karar Sayısı:1977/120

8 inci maddede danışma kurulunun neler yapacağı gösterildiği gibi, genel kurulda da danışma kurulu kararlarının nasıl işlem göreceği belirtilmiştir.

Danışma Kurulu (8. madde a bendi)

- a) Yüzde oranlarını tesbit etmek,
- b) Görev ve yetkileri bakımından puanları vermek,
- c) Dağıtım cetveli düzenlemek,
- d) Bu yukarıdaki hususları bir karara bağlayıp genel kurula götürmek,

Ayrıca 8. madde danışma kurulu kararlarının ne suretle müzakere edileceğini de tesbit etmiştir. Bu müzakere usulüne göre oylanarak karardan sonra da seçimlere geçileceğini emretmiştir.

Halbuki; bu maddeye göre tanzim edilmiş bir danışma kurulu kararı ve Dağıtım cetveli yapılmamıştır. Danışma kurulu kararı olmadan üyeler tarafından verilmiş bir Önerge ve ona bağlı cetvel oylanmış ve bu önergeye göre de seçim yapılmıştır.

Cumhuriyet Senatosu Başkanı da, Divan üyeleri de Anayasa'ya ve İçtüzüğe aykırı olarak bu suretle seçilmiştir.

Ortada Anayasa'nın açık hükmü vardır. Başkan iki senede bir seçilir, 1 Kasım'da vazifesi biter. Buna rağmen oy çoğunluğu ile Başkanın süresinin bittiğine karar almak da Anayasa'ya ve içtüzüğe aykırıdır. Bir ciheti de kısaca belirtmekte fayda umuyoruz.

Anayasa ve içtüzük çatışması halinde, Anayasa'nın önce geleceği açıktır. Bu hususta yüksek mahkemenizin de kararı vardır ve meseleye açıklık ve kesinlik kazandırmıştır. Bu hadisemizde de aynen Anayasa ve tüzük çatışması vardır. Fakat fiiliyatta bu çatışma tüzük lehine bitirilmiş Anayasa ihmal ve ihlâl edilmiştir.

NETİCE VE TALEP :

Yukarıdan beri Anayasa ve İçtüzüğe aykırılığını iddia ettiğimiz karar sebebiyle, adeta tüzük tadil edilmiştir. Halbuki tüzüğün bir maddesi başka türlü uygulanmak isteniyorsa önce İçtüzüğün 180. maddesinin şartları içinde gerekli değişikliğin yapılması ve sonra uygulanması gerekir. Bu kerre böyle yapılmamış bilakis bu karar ile tüzüğün 1, 4, 5, 8 inci maddeleri yok edilmiştir. İhmal edilen bu maddeler yerine fiilen şu hükümler getirilmiş olmaktadır.

- 1- Toplantı yılı başı değiştirilmiştir.
- 2- İçtüzükteki bir yıllık süre kısaltılmıştır.
- 3- Başkanın Anayasa'dan gelen ve tüzükle teyit edilen iki yıllık görev süresi kısaltılmıştır.
- 4- Başkan ile divan üyeleri aynı statü içine alınmıştır.

Esas Sayısı:1977/88

Karar Sayısı:1977/120

5- Danışma kurulunun dağıtım cetveli yapma tarihi öne alınmıştır

6- Danışma kurulunun dağıtım cetveli yapma ve genel kurula bir karar ile sunma yetkisi elinden alınmıştır.

7- Genel Kurulda danışma kurulu kararı olmaksızın seçim yapma imkânı getirilmiştir.

8- Genel Kurulda üyelere önerge ile dağıtım cetveli yapma yetkisi verilmiştir.

Anayasa'nın 83. ve 84,. içtüzüğün 1, 4, 5, 8 inci maddelerine aykırı karar alınmakla Anayasa'nın değişik tatbik edilmesi ve içtüzük maddelerinin yeniden düzenlenmesi gibi bir neticeye gidilmiştir. Bu da bu niteliği ile Aayasa'ya uygunluk denetimine tabidir.

1- Bu davanın Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı gibi mühim bir görevin başında bulunan kişinin süresinden önce görevine son verilmesi ve divan üyelerinin sürelerinden önce değiştirilmesi ve bunlarında Cumhuriyet Senatosu çalışmalarını etkilemesi bakımından öncelikle ve ivedi olarak görüşülüp karara bağlanmasını,

2- Başkan ve divan üyeleri seçiminin netice itibariyle Anayasa'ya ve içtüzüğe aykırı olması sebebiyle Cumhuriyet Senatosu 14 Haziran 1977, 15 Haziran ve 16 Haziran 1977 günleri yapılmış olan seçimlerin ve buna bağlı işlemlerin iptalini saygılarımızla arz ve rica ederiz".